

Aanvullend onderzoek Diezebrug en woningen 's-Hertogenbosch

Gemeente 's-Hertogenbosch

COLOFON

Aanvullend onderzoek Diezebrug en woningen, 's-Hertogenbosch

OPDRACHTNEMER	<i>idverde</i> Advies Willemsplein 2-4 5211 AK 's-Hertogenbosch T 073 205 11 00 E advies@idverde.nl
OPGESTELD DOOR VRIJGEGEVEN DOOR	
Opdrachtgever	Gemeente 's-Hertogenbosch Mevr. De Rouw Postbus 12345 5200 GZ 's-Hertogenbosch
Projectnummer	722220207
Status	Definitief
VERSIE	1.0
DATUM	18 augustus 2023

In deze rapportage is gebruik gemaakt van gegevens van de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF). Op deze gegevens rusten auteursrechten. Het schriftelijk of digitaal delen of publiceren van (een deel van) de gegevens uit de NDFF is niet toegestaan zonder toestemming van BIJ12, uitgezonderd aan bevoegd gezag in het kader van een vrijstellings- of ontheffingsprocedure of voor intern gebruik van de opdrachtgever voor de duur van het betreffende project.

idverde Advies bv is niet aansprakelijk voor vervolgschade, alsmede schade die voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van de werkzaamheden, kaartmateriaal inclusief getoonde begrenzingen of andere gegevens verkregen van *idverde* Advies bv. De opdrachtgever vrijwaart *idverde* Advies bv voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing. *idverde* Advies bv is lid van het Netwerk Groene Bureaus, brancheorganisatie voor kwaliteitsbevordering en belangenbehartiging van ecologische adviesbureaus. Hierdoor zijn wij goed op de hoogte van de nieuwste ontwikkeling op het gebied van ecologie en wetgeving. Door de inzet van conform de wet ter zake kundige ecologen, waarborgen wij daarnaast onze onderzoekskwaliteit. Omdat ecologisch (veld)onderzoek een momentopname is, kan aanwezigheid van beschermde soorten soms niet worden uitgesloten of bevestigd. Daarnaast is de natuurwetgeving aan verandering en jurisprudentie onderhevig. *idverde* Advies bv is niet aansprakelijk voor de gevolgen van onverwacht verschijnende of verdwijnende flora of fauna, noch voor de gevolgen van veranderende wetgeving of jurisprudentie.

INHOUDSOPGAVE

COLOFON	2
1 AANLEIDING	4
1.1 Aanleiding	4
1.2 Plangebied	5
1.3 Beschrijving van de werkzaamheden	6
2 WERKWIJZE AANVULLENDE ONDERZOEKEN	8
2.1 Quicksan soortenbescherming	8
2.2 Soortgericht onderzoek	8
2.2.1 Vleermuizen	8
2.2.2 Huismussen	9
2.2.2 Gierzwaluwen	9
3 ONDERZOEKSRESULTATEN	11
3.1 Vleermuizen Diezebrug	11
3.1.1 Fysieke inspectie kelders winterperiode / controle uitwerpselen	11
3.1.2 Batlogger- en wildcameraonderzoek	11
3.1.3 Batdetectoronderzoek	11
3.1.4 Conclusie vleermuisonderzoek Diezebrug	13
3.2 Vleermuizen woningen	13
3.2.1 Batdetectoronderzoek	13
3.2.2 Conclusie vleermuisonderzoek woningen	14
3.3 Huismussen	14
3.4 Gierzwaluwen	14
4 TOETSING AAN DE WET NATUURBESCHERMING	16
4.1 Verbodsbepalingen	16
4.2 Habitatrichtlijnen (Artikel 3.5)	17
4.3 Vogelrichtlijnen (Artikel 3.2)	17
4.4 Algemeen voorkomende amfibieën en grondgebonden zoogdieren	17
5 CONCLUSIE EN ADVIES VERVOLGSTAPPEN	18
5.1 Vleermuizen	18
5.2 Overige onderzochte soortgroepen	18
5.3 Zorgplicht	18
5.4 Vervolgstappen	18
BRONNEN	19

1 Aanleiding

1.1 Aanleiding

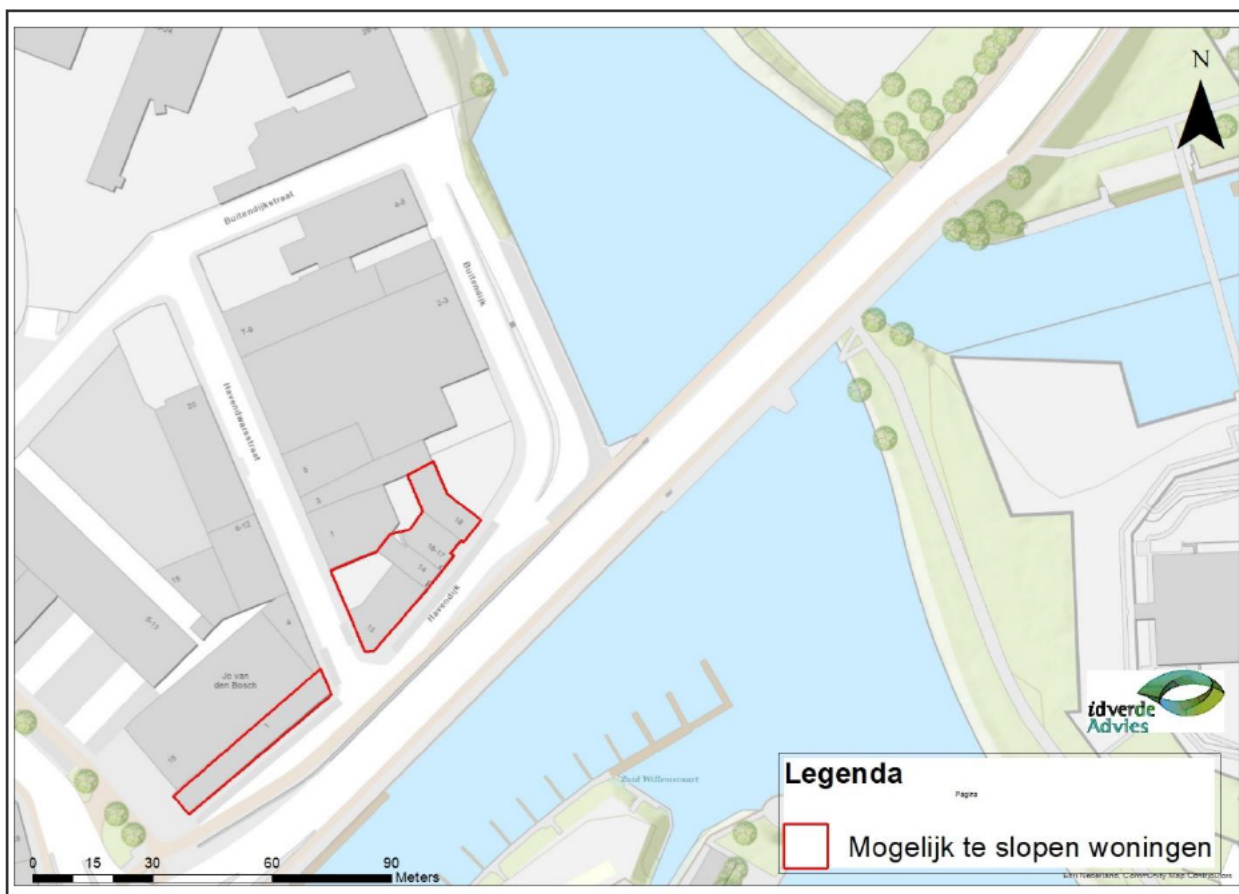
De gemeente 's-Hertogenbosch is voornemens om de Diezebrug te vervangen. Hierbij wordt een nieuwe brug (lage Diezebrug) over de Dieze gebouwd en de oude hoge Diezebrug (deels) gesloopt (afbeelding 1.1). De exacte plannen en het ontwerp zijn nog niet definitief, maar waarschijnlijk wordt aan de noordwestzijde van de bestaande hoge Diezebrug eerst de nieuwe lage Diezebrug gebouwd, waarna de bestaande hoge Diezebrug zal worden gesloopt. Ter ondersteuning van de nieuwe lage Diezebrug worden nieuwe pilaren in de watergang de Dieze geplaatst. Voor nu wordt ervan uitgegaan dat de aanwezige bomen en overig groen binnen het plangebied gedeeltelijk wordt verwijderd. Verder zal de nieuwe lage Diezebrug zeer dicht gelegen zijn op de aanwezige woningen aan de zuidwestzijde van het plangebied (afbeelding 1.2). Het is nog onduidelijk of deze woningen hiervoor moeten worden gesloopt en hoe de toekomstige inrichting er exact komt uit te zien. Zekerheidshalve zijn de woningen daarom meegenomen in deze rapportage.

Ruimtelijke ingrepen, zoals herinrichtingswerkzaamheden, kunnen (negatieve) effecten hebben op beschermde flora en fauna. Indien dergelijke soorten aanwezig zijn, worden door de voorgenomen ingreep mogelijk verbodsbepalingen van het onderdeel soortenbescherming van de Wet natuurbescherming overtreden. Voor dit plangebied is, gedurende een Quicksan soortbescherming uitgevoerd door idverde Advies in 2022, bepaald dat het plangebied potentieel geschikt is als leefgebied en verblijfplaats voor vleermuizen, huismussen en gierzwaluwen (jaarrond beschermde nesten (categorie 1 t/m 4)).

Om te voorkomen dat mogelijk verbodsbepalingen overtreden worden, zijn door idverde Advies aanvullende onderzoeken uitgevoerd om te bepalen wat de betekenis is van het plangebied voor voorgenoemde soortgroepen. Mogelijk is het noodzakelijk een ontheffing aan te vragen voor de voorgenomen ontwikkelingen. De bevindingen van het aanvullend onderzoek en het advies met betrekking tot de Wet natuurbescherming zijn in onderstaande hoofdstukken nader beschreven.

Afbeelding 1.1 Plangebied met daarin de nieuw te realiseren Diezebrug (donkerrood gelijnd).

Afbeelding 1.2 Mogelijk te slopen woningen aan de Havendijk ten behoeve van de nieuw te realiseren Diezebrug (rood gelijnd).

1.2 Plangebied

Het plangebied bestaat uit de Diezebrug en omliggend terrein inclusief de te slopen woningen aan de zuidwestzijde (afbeelding 1.1 en 1.2). De Diezebrug is gelegen tussen het centrum en de Ertveldeplas, waar de brug over het water 'de Dieze' ligt. De brug verbindt de Orthenseweg met Brugplein. De Diezebrug zelf bevat twee pilaren (afbeelding 1.3, links) met daaronder basculekelders (afbeelding 1.3, rechts). Nabij het Werfpad (noordoostzijde Dieze) zijn bomen aanwezig. Voor nu wordt ervan uitgegaan dat de aanwezige bomen en overig groen binnen het plangebied gedeeltelijk wordt verwijderd.

De aanwezige (antikraak)woningen aan de zuidwestzijde van het plangebied zijn momenteel (gedeeltelijk) bewoond (afbeelding 1.4). De te slopen woningen betreffen nummers 1 en 13 t/m 18 aan de Havendijk. Het betreffen woningen die al enige tijd niet meer zijn onderhouden. Dit uit zich voornamelijk in onder andere losliggende dakpannen en scheuren en kieren in het metselwerk.

Afbeelding 1.3 de twee brugpillaren (rood omkaderd) gezien vanaf het water (links), beide pilaren bevatten bascule kelders (rechts).

Afbeelding 1.4 Mogelijk te slopen (antikraak) woningen aan de Havendijk.

1.3 Beschrijving van de werkzaamheden

Onderstaande tekst komt uit het bestemmingsplan Lage Diezebrug 's-Hertogenbosch (ontwerp).

De huidige Diezebrug wordt vervangen door een nieuwe lagere brug over de Dieze (afbeelding 1.1). De nieuwe Lage Diezebrug komt circa 50 meter ten westen van de bestaande Hoge Diezebrug te liggen. De populieren (langs het Werfpad) zullen hiervoor vermoedelijk gedeeltelijk gekapt worden. De nieuwe brug steekt de Dieze over ter hoogte van de IJzergieterij aan de zuidoever en ter hoogte van het parkeerterrein aan het Werfpad aan de noordzijde. Aan beide zijden van de Dieze takt de weg weer aan op de bestaande wegenstructuur. In de nieuwe situatie loopt de verbinding vanaf het Brugplein over de Havendijk en Buitendijk, om vervolgens via de nieuwe brug de Dieze te kruisen en aan te landen ter hoogte van het Werfpad. Bij de kruising Orthenseweg - Citadellaan sluit de verbinding aan op de bestaande situatie. Bij de realisatie van de brug wordt zoveel als mogelijk rekening gehouden met de aanwezige groenblauwe structuur. In het ontwerp is ruimte gereserveerd voor de aanleg van een deel van de ecologische verbindingszone aan de noordzijde van de Dieze.

De gemeente kiest met de nieuwe Lage Diezebrug nadrukkelijk voor een weg met goede fiets- en voetgangers voorzieningen passend bij de ideeën van een autoluwere binnenstad, de binnenstadsring en de Bereikbaarheidsstrategie. Waar de huidige Hoge Diezebrug door de hoogte en ligging puur is vormgegeven als verkeersader moet de nieuwe brug straks worden ingepast in de stedelijke omgeving van de Bossche Stadsdelta, met gebouwen en/of voorzieningen aan weerszijden.

De Hoge Diezebrug werd gebouwd in 1939 als een zogenaamde basculebrug die een verbinding vormt tussen de uitbreidingswijk 't Zand en het noordelijk deel van de stad. De toegepaste basculebrug was een ophaalbrug, waarbij het contragewicht onder het brugdek is geplaatst en bij het openen in een holle ruimte (basculekelder) onder de brug verzinkt. Het stalen val van de 19 meter brede basculebrug is op enig moment vastgezet, zodat de brug niet meer open kan. Mogelijk blijven de basculekelders gehandhaafd, maar dit is nog niet zeker.

Door de aanleg van het Maximakanaal is beroepsvaart over de Dieze en Zuid-Willemsvaart niet meer aan de orde en is de huidige doorvaarhoogte niet meer nodig. De brug kan daardoor anders worden vormgegeven, want in zijn huidige verschijningsvorm wordt deze gezien als een fysieke en stedenbouwkundige barrière tussen oost en west. Het resultaat daarvan is de keuze om een nieuwe verlaagde brug tussen noord- en zuidoever van de Dieze te realiseren ongeveer 50 meter ten westen van de bestaande brug.

De Lage Diezebrug wordt beschouwd als een aanjager voor de verdere gebiedsontwikkeling. De realisatie ervan komt daarmee direct aan de orde. De staat van onderhoud van de Hoge Diezebrug maakt het eveneens noodzakelijk om de nieuwe brug op korte termijn te realiseren om grote onderhoudsuitgaven voor de huidige brug te voorkomen. De voorlopige planning is dat de nieuwe brug eind 2024/begin 2025 in gebruik dient te worden genomen.

Afbeelding 1.2 Impressie van de nieuw te realiseren Diezebrug te 's-Hertogenbosch.

Afbeelding 1.3 Impressie van de nieuw te realiseren Diezebrug te 's-Hertogenbosch.

2 Werkwijze aanvullende onderzoeken

Ten behoeve van het ecologisch onderzoek zijn soortgerichte onderzoeken naar vleermuizen en vogels met jaarrond beschermde nesten (huismus en gierzwaluw) uitgevoerd. In dit hoofdstuk is per onderdeel de werkwijze beschreven.

2.1 Quickscan soortenbescherming

Tijdens een quickscan (uitgevoerd door idverde advies, maart 2022) is het plangebied beoordeeld op aanwezigheid van geschikte biotopen van beschermde soorten uit alle soortgroepen. Tijdens de quickscan zijn geen beschermde soorten aangetroffen, maar is wel geconcludeerd dat de Diezebrug potentieel geschikt zijn als leefgebied en rust- en verblijfplaats voor vleermuizen. Daarnaast is aanvullend geconcludeerd dat de mogelijk te slopen woningen geschikt zijn als leefgebied en rust- en verblijfplaats voor vleermuizen, gierzwaluwen en huismussen (vogels met jaarrond beschermde nesten (cat. 1 t/m 4)). Daarnaast kunnen algemene broedvogels voorkomen, waarvan de nesten niet jaarrond zijn beschermd, zoals winterkoning. Geschikt biotoop/leefgebied voor andere beschermde soorten is niet aanwezig, waardoor het voorkomen van deze soorten binnen het plangebied is uitgesloten.

2.2 Soortgericht onderzoek

Het doel van het aanvullend onderzoek is het vaststellen van de af- of aanwezigheid van de vleermuizen, huismussen en gierzwaluwen en mogelijk vaste voortplantings- en/of rustplaatsen van deze soorten. Indien het onderzoek uitwijst dat de benoemde soorten aanwezig zijn en dat mogelijk verbodsbepalingen kunnen worden overtreden dan dient dit onderzoek daarnaast ook ter onderbouwing van een ontheffingsaanvraag in het kader van de Wet natuurbescherming.

In dit rapport is beschreven naar welke soorten aanvullend onderzoek is gedaan, de functionaliteit van het plangebied voor deze soorten, een toetsing aan de Wet natuurbescherming en een advies over de benodigde vervolgstappen.

2.2.1 Vleermuizen

Fysieke inspectie kelders winterperiode / controle uitwerpselen

Op 26 augustus 2022 heeft een controle plaatsgevonden op aanwezigheid van vleermuizen en uitwerpselen in de noordelijke basculekelder. Hierbij zijn op twee locaties uitwerpselen van vleermuizen waargenomen. Deze uitwerpselen zijn weggeveegd (waardoor nieuwe uitwerpselen van vleermuizen makkelijk te zien zijn) waarna met tape kruisen zijn geplaatst (afbeelding 2.1). Daarnaast is gedurende alle onderzoeken naar kraam-, zomer- en paarverblijfplaatsen in 2023 de noordelijke basculekelder aan de binnenzijde geïnspecteerd op aanwezigheid van vleermuizen. Daarnaast is geïnspecteerd of uitwerpselen van vleermuizen in de kelder aanwezig zijn. Bij de zuidelijke basculekelder (geheel in het water) was dit niet mogelijk gezien deze alleen per boot bereikbaar is.

Onderzoeken naar winterverblijfplaatsen in beide basculekelders van de Diezebrug zijn uitgevoerd met twee personen (mede vanwege veiligheid). De onderzoeken zijn eenmaal per maand in de periode december 2022 t/m februari 2023 uitgevoerd. De zuidelijke kelder was middels een boot (van de gemeente 's-Hertogenbosch) bereikbaar. Gedurende de veldbezoeken is enerzijds gefocust op aanwezigheid van vleermuizen in de kieren en spleten van de basculekelders. Daarnaast is gefocust op mogelijk aanwezige sporen van vleermuizen.

Afbeelding 2.1 Geplaatste kruisen ten behoeve van controle uitwerpselen vleermuizen in de noordelijke basculekelder.

Batlogger- en wildcameraonderzoek

Aanvullend op het uitgevoerde batdetectoronderzoek zijn van juli t/m september 2022 batloggers geplaatst in de noordelijke basculekelder van de Diezebrug. De batlogger in de noordelijke basculekelder is geplaatst tussen 11-13 juli (eerste ronde) en 2-4 (tweede ronde) september. De batlogger in de zuidelijke basculekelder is geplaatst tussen 13-15 juli (eerste ronde) en 26-28 augustus (tweede ronde). Het doel van deze batloggers is om een beter inzicht te verkrijgen welke vleermuissoorten gebruik maken van de kelders en hoeveel vleermuizen hier verblijven.

In beide kelders zijn in januari 2023 twee wildcamera's geplaatst. Op deze wijze kan mogelijk inzicht worden verschaft in de activiteit van de vleermuizen, over een langere periode, zonder dat deze verstoord worden. De wildcamera's zijn in februari 2023 opgehaald waarna de gegevens zijn geanalyseerd.

Batdetector onderzoek

Het doel van het aanvullend onderzoek is het vaststellen van de functionaliteit van gebouwen als verblijfplaats voor vleermuizen. Onderzocht is of de Diezebrug geschikte zomer-, paar-, kraam- en winterverblijven bevatten. Daarnaast is onderzocht of de te slopen woningen geschikte kraam-, zomer- en paarverblijfplaatsen bevatten. Tot slot is onderzocht of de Dieze en Aa bij de Diezebrug mogelijk als belangrijke vliegroute fungeert. Het vleermuisonderzoek is uitgevoerd in overeenstemming met het vleermuisprotocol uit 2021. De veldbezoeken in het kader van de kraam- en zomerverblijfplaatsen zowel bij de Diezebrug als woningen zijn met twee personen uitgevoerd (tabel 2.1). Dit om te zorgen dat voldoende zicht is op mogelijk aanwezige gedurende de uitvliegmomenten in de avond. Conform het vleermuisprotocol moet tenminste 75% van het onderzoeksobject te overzien zijn tijdens de uitvliegperiode om een geldig onderzoek uit te voeren.

Voor de veldbezoeken ten aanzien van de paarverblijfplaatsen van vleermuizen zijn de veldbezoeken bij de Diezebrug en woningen tevens uitgevoerd met twee personen. Gedurende de avonden zijn paarterritoria van mannetjes namelijk goed te indiceren, doordat ze vaak actief hun paarterritorium verdedigen tegen andere mannetjes. Dit gedrag wordt vaak vertoond gedurende een langere periode in de avond, waardoor deze paarterritoria goed te indiceren zijn. Hierom kan een onderzoeker een groter gebied onderzoeken, zonder dat paarterritoria gemist worden binnen de grenzen van het plangebied. De onderzoeken bij de Diezebrug ten aanzien van vliegroutes zijn uitgevoerd met twee personen. Hierbij is één onderzoek uitgevoerd gedurende de kraamperiode.

Vleermuizen vormen een nachtactieve groep. Om deze reden zijn de veldbezoeken in de schemering en in de nacht uitgevoerd. In tabel 2.1 zijn de onderzoeksdata en verdere informatie omtrent de veldbezoeken te vinden. Tijdens de veldbezoeken is gewerkt met een bat-detector (type Petterson D240x) en een warmtebeeldcamera (type FLIR Scion OTM266) om eventueel aanwezige vleermuizen waar te nemen. Tijdens de veldbezoeken is specifiek gelet op verblijfsindicerend gedrag zoals zwermen, in- en uitvliegen en baltsgedrag. Door interpretatie van geluiden (frequentie, ritme en klank) en zichtbeelden kunnen soorten worden onderscheiden en kunnen (aan de hand van het gedrag) functies als verblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebieden worden onderzocht.

2.2.2 Huismussen

Voor het uitvoeren van huismusonderzoek is het kennisdocument 'huismus' (opgesteld door BIJ12, 2021) als leidraad gebruikt. Conform dit document zijn twee gerichte veldbezoeken uitgevoerd tussen 1 april en 15 mei 2023, namelijk 25 april en 8 mei (tabel 2.1). Tussen de twee bezoeken zaten daarmee de vereiste tussenperiodes van minimaal 10 dagen. Tijdens alle veldbezoeken is gelet op territorium- en nest-indicerend gedrag bij de te slopen panden. Hierbij kan worden gedacht aan zingende mannetjes, alarmeren, transport van voedsel en/of nestmateriaal en daadwerkelijke nestvondsten.

Daarnaast is in beeld gebracht welke elementen binnen het plangebied behoren tot de functionele leefomgeving van de huismus. Plekken waar onder andere gefoerageerd wordt (o.a. struikgewassen, hagen en klimop) behoren hiertoe. Ook slaapplekken, plekken waar gedronken en gebaard wordt of locaties met stofbad behoren tot de functionele leefomgeving.

2.2.2 Gierzwaluwen

Ten behoeve van de gierzwaluw zijn conform het kennisdocument 'gierzwaluw' (opgesteld door BIJ12, 2017) minimaal drie bezoeken nodig in de periode 15 mei – 15 juli. In het plangebied zijn dan ook drie veldbezoeken uitgevoerd in het kader van de gierzwaluw. Gelet is op territorium- en nest-indicerende waarnemingen. Specifiek is gelet op in- en uitvliegende dieren bij de te slopen panden, nestvondsten (roepende jongen) en in groepjes laagvliegende en luidruchtige dieren. Het is van belang om rond de schemering waarnemingen te doen, omdat vogels dan het meest actief zijn. Tabel 2.1 geeft een overzicht van de uitgevoerde onderzoeken. Naast de specifieke onderzoekstijden gepland voor de gierzwaluw, is tijdens het vleermuisonderzoek ook een inventarisatie gedaan van de gierzwaluw. Tijdens het eerste half uur na zonsondergang, is er vaak nog activiteit van gierzwaluwen. Daarbij is kans dat gierzwaluwen invliegen in hun nestplaats. Indien dit gebeurde, is dat genoteerd en verwerkt in de resultaten.

Tabel 2.1 Onderzoeksp perioden te onderzoeken soorten in overeenstemming met de soortenprotocollen.

Datum	Tijd	Aantal onderzoekers	Weersomstandigheden	Type onderzoek
13 juli 2022	21:45-00:15	2	Helder, 24 graden en 2Bft	Vleermuisonderzoek, zomerverblijfplaatsen en vliegrou te Diezebrug
16 augustus 2022	21:00-00:30	2	Bewolkt, 19 graden en 2Bft	Vleermuisonderzoek, paarverblijfplaatsen en vliegrou te Diezebrug / paarverblijfplaatsen woningen
22 september 2022	05:00-7:30	2	Helder, 15 graden en 1Bft	Vleermuisonderzoek, zomer- en paarverblijfplaatsen Diezebrug en woningen
1 december 2022	08.30-10:00	2	Bewolkt, 5 graden en 1Bft	Vleermuisonderzoek, winterverblijfplaatsen
14 december 2022	09:30-11:00	2	Helder, -1 graden en 2Bft	Vleermuisonderzoek, winterverblijfplaatsen
13 januari 2023	08:00-09:30	2	Half bewolkt, 8 graden en 2Bft	Vleermuisonderzoek, winterverblijfplaatsen
22 februari 2023	08:00-09:30	2	Half bewolkt, 9 graden en 2Bft	Vleermuisonderzoek, winterverblijfplaatsen
25 april 2023	7.30 tot 09.00	1	Half bewolkt, 5 graden en 2Bft	Huismuisonderzoek
8 mei 2023	06:50-08.30	1	Half bewolkt, 13 graden en Bft2	Huismuisonderzoek
30 mei 2023	21:35-23:45	5 (3 Diezebrug & 2 woningen)	Half bewolkt, 13-14 graden en 2Bft	Vleermuisonderzoek, zomer- en kraamverblijfplaatsen Diezebrug en woningen
5 juni 2023	19:45-22:00	1	Zonnig, 19 graden, zonnig en 1Bft	Gierzwaluwonderzoek
26 juni 2023	03:15-05:30	2 (woningen)	Half bewolkt, 14 graden en 1Bft	Vleermuisonderzoek, zomer- en kraamverblijfplaatsen woningen
28 juni 2023	21:50-00:15	4 (2 Diezebrug & 2 woningen)	Bewolkt, 22 graden en 3Bft	Vleermuisonderzoek, zomer- en kraamverblijfplaatsen woningen en Diezebrug Gierzwaluwonderzoek (1 persoon)
10 juli 2023	20:45-22:00	1	Bewolkt, 23-25 graden en 3Bft	Gierzwaluwonderzoek
26 juli 2023	03:45-06:00	2 (Diezebrug)	Bewolkt, 12 graden en 2Bft	Vleermuisonderzoek, zomerverblijfplaatsen Diezebrug

3 Onderzoeksresultaten

In dit hoofdstuk zijn de resultaten van de uitgevoerde veldonderzoeken per soortgroep beschreven.

3.1 Vleermuizen Diezebrug

3.1.1 Fysieke inspectie kelders winterperiode / controle uitwerpselen

Gedurende de onderzoeken naar winterverblijfplaatsen zijn beide basculekelders maandelijks tussen december 2022 t/m februari 2023 bezocht. Gedurende de onderzoeken zijn geen (massa)winterverblijfplaatsen van vleermuizen waargenomen. Gedurende de bezoeken zijn in beide kelders geen verse uitwerpselen waargenomen. Echter, uit de resultaten van onderstaande onderzoeken (paragraaf 3.1.2 batloggeronderzoek en paragraaf 3.1.3 batdetectoronderzoek) blijkt dat de noordelijke basculekelder mogelijk fungeert als zomerverblijfplaats voor gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en watervleermuis (mogelijk jaarrond gebruik bij milde winterverblijfplaats door een mannetje). Vleermuizen maken namelijk soms gebruik van hun zomerverblijfplaats in de winterperiode.

3.1.2 Batlogger- en wildcameraonderzoek

Batloggeronderzoek

De batlogger in de noordelijke basculekelder heeft tijdens beide rondes meerdere opnames gemaakt. Tijdens de eerste ronde zijn 11 opnames van de gewone dwergvleermuis, 2 opnames van de laatvlieger en 2 opnames van de watervleermuis gemaakt. Tijdens de tweede ronde zijn 377 waarnemingen van de gewone dwergvleermuis, 45 waarnemingen van de watervleermuis, 161 waarnemingen van de ruige dwergvleermuis, 40 waarnemingen van dwergvleermuis spec. en 2 waarnemingen van myotis spec.

Op geen van de opnames zijn meerdere individuen te horen. Dit maakt het aannemelijk dat een verblijfplaats aanwezig is van een of enkele individuen. Indien meerdere individuen van vleermuizen tegelijkertijd in de noordelijke basculekelder aanwezig zouden zijn, zou dit op de opnames te horen zijn geweest. Mogelijk is, naar verwachting, de noordelijke kelder in gebruik als zomerverblijfplaats door 1 tot maximaal 5 gewone dwergvleermuizen, één ruige dwergvleermuis en mogelijk één watervleermuis.

De batlogger in de zuidelijke basculekelder heeft tijdens beide rondes meerdere opnames gemaakt. Tijdens de eerste ronde zijn 66 opnames van de gewone dwergvleermuis en 1 opname van de watervleermuis gemaakt. Tijdens de tweede ronde zijn 21 waarnemingen van de gewone dwergvleermuis.

Het aantal opnames van vleermuizen bij de zuidelijke basculekelder ligt duidelijk lager in vergelijking met de noordelijke basculekelder. Daarnaast zijn (op één opname van de watervleermuis) alleen opnames gedaan van de gewone dwergvleermuis. Het is mogelijk dat de gewone dwergvleermuis de kelder in- en uitvliegt om te voedsel te zoeken. Gedurende de fysieke inspecties (december 2022 t/m februari 2023) zijn géén verse uitwerpselen waargenomen. Verder zijn uitwerpselen alleen verspreid in de kelder waargenomen. Geconcentreerde plekken met uitwerpselen zijn niet waargenomen.

Wildcameraonderzoek

De beelden van de wildcamera's zijn geanalyseerd nadat deze zijn opgehaald. Op alle vier de camera's (twee noordelijke en twee zuidelijke basculekelder) zijn geen waarnemingen van vleermuizen waargenomen.

3.1.3 Batdetectoronderzoek

Onderzoek 2022 Vliegroutes

Tijdens het onderzoek naar mogelijk aanwezige vliegroutes zijn zowel tijdens het 1ste als 2de veldbezoek geen essentiële vliegroutes waargenomen. Wel zijn gedurende de onderzoeken meerdere vleermuizen boven de Dieze, de Aa of langs de brug waargenomen. Gedurende het onderzoek van 13 juli 2022 is één overvliegend exemplaar van de watervleermuis onder de Diezebrug waargenomen. Gedurende het onderzoek op 16 augustus 2022 zijn gedurende het gehele avondbezoek 6 overvliegende watervleermuizen waargenomen. Ook zijn er (zowel tijdens het bezoek van 13 juli als 16 augustus 2022) foeragerende exemplaren van de watervleermuis (2-3 exemplaren) en gewone dwergvleermuis (circa 10 exemplaren) waargenomen, maar dit duidde verder niet op de aanwezigheid van een essentiële vliegroute. De vleermuizen waren namelijk al cirkelend op zoek naar voedsel en vlogen na enige tijd naar een andere locatie om te foerageren.

Onderzoek 2022 Zomer- en paarverblijfplaatsen

Gedurende de onderzoeken in 2022 (13 juli en 22 september 2022) zijn geen zomerverblijfplaatsen van vleermuizen waargenomen. Wel is gedurende het veldbezoek van 13 juli 2022 één watervleermuis foeragerend gehoord boven de Dieze. Deze vloog onder de brug door en kwam dan later weer terug. Bij de jachthaven is later op de avond ook een foeragerende watervleermuis gehoord, vermoedelijk hetzelfde exemplaar. Tevens is één keer kort een gewone dwergvleermuis gehoord, maar positie of vliegrichting kon niet achterhaald worden. Vanaf 22.30 zijn nabij de noordelijke basculekelder twee foeragerende gewone dwergvleermuizen waargenomen. Deze waren grote delen van de avond foeragerend aanwezig onder het brugdeel boven de Aa en de omliggende bomen. Tijdens het bezoek van 22 september 2022 is om 21.35 één foeragerend exemplaar van de gewone grootoorvleermuis waargenomen. Deze foerageerde boven het grasveld grenzend aan de noordelijke basculekelder en De Dieze. Daarnaast zijn twee exemplaren van de ruige dwergvleermuis om 21.50 waargenomen op dezelfde locatie waar de ook de gewone dwergvleermuis is waargenomen. Gedurende de bezoeken zijn ook meerdere keren in de basculekelder gekeken en geluisterd, maar hierbij zijn geen vleermuizen waargenomen.

Tijdens de paarperiode heeft het onderzoek zich gericht op baltsende (sociale roep) mannetjes. Gedurende het veldbezoek op 16 augustus één baltsend exemplaar van de gewone dwergvleermuis en één baltsend exemplaar van de ruige dwergvleermuis waargenomen. Het baltsen betrof een korte periode. Indicatie op de aanwezigheid van een paarverblijfplaats is echter niet waargenomen. Gedurende het veldbezoek op 22 september 2022 is om 22.15 uur één baltsende ruige dwergvleermuis waargenomen. Deze was continue, voor zeker 10 minuten, aan het baltsen. Deze ruige dwergvleermuis zat in de brug, bij de noordelijke basculekelder, maar de exacte locatie was niet te bepalen. Dit duidt wel op de aanwezigheid van een paarverblijfplaats.

Andere vleermuissoorten (o.a. laatvlieger of rosse vleermuis) zijn tijdens de veldbezoeken niet waargenomen.

Onderzoek 2023 Kraam- en zomerverblijfplaatsen

Tijdens de onderzoeken naar kraam- en zomerverblijfplaatsen op is meermalen zowel binnen het plangebied als de directe omgeving gelopen. Gedurende de uit- en invliegmomenten is het plangebied gedurende de kraam- en zomerperiode door twee personen geobserveerd op mogelijk aanwezige verblijfplaatsen. Hierbij is extra focus gezet op beide basculekelders en dan voornamelijk de potentiële in- en uitvliegmogelijkheden.

Gedurende de bezoeken op 30 mei en 28 juni zijn gedurende de veldbezoeken enkele (3-4) gewone dwergvleermuizen foeragerend waargenomen. Deze vlogen tussen de Dieze en de Aa op en neer onder nabij de noordelijke basculekelder. Verder zijn gedurende de onderzoeken op verschillende momenten vleermuizen in de noordelijke basculekelder aangetroffen. Op 28 juni is één zomerverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis waargenomen (afbeelding 3.1, links). Deze waarneming bevond zich in de basculekelder in het plafond. Het plafond bevat spleten van circa 3 centimeter breed, hiertussen verbleef de gewone dwergvleermuis. Tijdens het eerdere veldbezoek op 30 mei, is één vleermuis in de noordelijke basculekelder waargenomen. Deze vloog bij het waarnemen meteen weg in de kelder, waardoor de exacte locatie niet bekend is. Het gaat zeer vermoedelijk om de gewone dwergvleermuis. Verder zijn in de noordelijke basculekelder zowel op 30 mei als 28 juni verse uitwerpselen van vleermuizen (vermoedelijk gewone dwergvleermuis) waargenomen. De hoeveelheid waargenomen uitwerpselen was laag waardoor een kraamverblijfplaats kan worden uitgesloten. Wel is het mogelijk dat de uitwerpselen duiden op de aanwezigheid van een zomerverblijfplaats. Gedurende het veldbezoek op 26 juli zijn geen verse uitwerpselen van vleermuizen waargenomen. Verder zijn er aan steile kade (zuidwestzijde Diezebrug) op 30 mei circa 7 gewone dwergvleermuizen en op 28 mei circa 15 gewone dwergvleermuizen waargenomen die via de Dieze richting het noordwesten vlogen. Het gaat hierbij om foeragerende vleermuizen die voedsel zochten voor een korte periode (maximaal 5 minuten) langs de kade en vervolgens doorvlogen. Tijdens het bezoek van 28 juni waren drie van de 15 gewone dwergvleermuizen langer aan het foerageren bij de kade (ca. 15 minuten).

Gedurende het bezoek op 26 juli 2023 zijn gedurende het veldbezoek enkele (2-3) gewone dwergvleermuizen foeragerend waargenomen. Deze vlogen tussen de Dieze en de Aa op en neer onder nabij de noordelijke basculekelder. Deze vleermuizen waren hier aan het foerageren. Aanwijzingen tot aanwezigheid van zomerverblijfplaatsen zijn gedurende het bezoek niet waargenomen. Gedurende het bezoek is ook meerdere keren in de basculekelder gekeken en geluisterd, maar hierbij zijn geen vleermuizen waargenomen. De hoeveelheid uitwerpselen op het kruis in de noordelijke basculekelder verschilde ook niet ten opzichte van het veldbezoek op 28 juni.

Andere vleermuissoorten (o.a. laatvlieger en rosse vleermuis) zijn tijdens de veldbezoeken niet waargenomen.

Afbeelding 3.1 Gewone dwergvleermuis in spleet noordelijke basculekelder (links) en uitwerpselen noordelijke basculekelder (rechts).

3.1.4 Conclusie vleermuisonderzoek Diezebrug

Op basis van het vleermuisonderzoek kan worden geconcludeerd dat de zuidelijke basculekelder niet fungeert als verblijfplaats voor vleermuizen. Het plangebied fungeert als vliegroue (niet essentieel) voor vleermuizen en dient daardoor gedurende de werkzaamheden intact te worden gehouden (geen volledige blokkade).

Verder kan worden geconcludeerd dat de noordelijke basculekelder niet fungeert kraamverblijfplaats voor vleermuizen. De noordelijke basculekelder fungeert mogelijk als zomerverblijfplaats door 1 tot maximaal 5 gewone dwergvleermuizen, één ruige dwergvleermuis en mogelijk één watervleermuis. Dit blijkt zowel uit het batdetectoronderzoek als onderzoek met de batlogger. Deze zomerverblijfplaatsen kunnen ook fungeren als milde winterverblijfplaats door mannetjes. Verder is bij de noordelijke basculekelder gedurende de paarperiode één continue baltsende ruige dwergvleermuis in de noordelijke basculekelder waargenomen, wat duidt op de aanwezigheid van een paarverblijfplaats.

3.2 Vleermuizen woningen

3.2.1 Batdetectoronderzoek

Onderzoek 2022

Tijdens de paarperiode heeft het onderzoek zich gericht op baltsende (sociale roep) mannetjes. Gedurende beide onderzoeken zijn geen paarverblijfplaatsen waargenomen. Wel is gedurende het onderzoek op 22 september 2022 één baltsend exemplaar van de gewone dwergvleermuis waargenomen in de Havendwarsstraat. Deze gewone dwergvleermuis kwam regelmatig baltsend op en neer gevlogen maar tikte nergens de gebouwen aan of vloog dicht langs gebouwen af. Daarnaast is zowel op 18 augustus 2022 als op 22 september 2022 één baltsend exemplaar van de gewone dwergvleermuis waargenomen ten noorden van woning nr. 18. Deze vleermuis vloog de gehele avond binnen het plangebied welke duidt op een vermoedelijke paarverblijfplaats.

Onderzoek 2023

Gedurende de onderzoeken naar kraam- en zomerverblijfplaatsen zijn geen kraamverblijfplaatsen waargenomen. Gedurende het eerste onderzoek op 30 mei 2023 zijn geen kraam- en zomerverblijfplaatsen van vleermuizen waargenomen. Gedurende de schemering is geen activiteit van vleermuizen waargenomen. Om 22.25 is één gewone dwergvleermuis foeragerend waargenomen in de achtertuin van woning nr. 14 t/m 18. Deze vleermuis foerageerde hier circa 10 minuten.

Gedurende het veldbezoek op 26 juni 2023 is één invliegend exemplaar van de gewone dwergvleermuis waargenomen. Deze cirkelde om 04.56 in en rondom de tuinen waarna deze invloog in een scheur van een betonnen strip onder de ijzeren dakstrip van woning nr. 4 (afbeelding 3.2). De vleermuis was rond 04.22uur al aan het foerageren in de tuinen en vloog af en toe ook richting de Dieze via de brug.

Gedurende het veldbezoek op 28 juni 2023 is op dezelfde locatie (scheur betonnen strip woning nr. 4) één uitvliegend exemplaar van de gewone dwergvleermuis waargenomen. Deze gewone dwergvleermuis ging vervolgens foerageren in de achtertuinen, circa 20 tot 30 minuten. Deze vleermuis maakte ook gebruik van het braakliggend stuk ten noorden van woning nr. 18.

Afbeelding 3.2 Zomerverblijfplaats gewone dwergvleermuis in spleet beton (rode pijl) bij woning nr. 4.

3.2.2 Conclusie vleermuisonderzoek woningen

Op basis van het vleermuisonderzoek kan worden geconcludeerd dat de woningen niet fungeren als kraamverblijfplaats. Wel fungeert het plangebied als zomerverblijfplaats voor de gewone dwergvleermuis. In de spleet in het beton bij woning nr. 4 is namelijk één invliegend als uitvliegend exemplaar waargenomen. Het gaat hierbij zeer vermoedelijk om hetzelfde exemplaar. Daarnaast is gedurende de paarperiode in 2022 één baltsend exemplaar (de gehele avond) binnen het plangebied waargenomen. Dit duidt op de mogelijke aanwezigheid van een paarverblijfplaats. Het gaat hierbij mogelijk om hetzelfde exemplaar als gedurende de onderzoeken naar zomerverblijfplaatsen in 2023.

3.3 Huismussen

Zowel gedurende het eerste (25 april) als tweede onderzoek (8 mei) zijn geen huismussen waargenomen. Daarnaast zijn er ook geen huismussen gehoord, zowel bij de woningen als achterliggende tuinen. Verblijfplaatsen van de huismus bij de te slopen woningen kan worden uitgesloten.

3.4 Gierzwaluwen

Gedurende de drie bezoeken zijn gierzwaluwen waargenomen zowel hoog boven de woningen als in de omgeving van het plangebied.

Gedurende het 1ste onderzoek op 5 juni zijn rond 20.35 uur voor het eerst vijf gierzwaluwen hoogvliegend boven de Dieze en Dommel (ten zuiden van het plangebied) waargenomen. Rond 21.05 uur vlogen er acht gierzwaluwen aan het vliegen boven de Dieze. Hierbij vlogen de gierzwaluwen af en toe (niet meer dan drie keer) hoog boven het plangebied. Hierbij zijn echter geen laagvliegende exemplaren waargenomen en hadden de gierzwaluwen geen binding met de woningen. Wel zijn gedurende het veldbezoek drie laagskerende gierzwaluwen waargenomen bij de gebouwen langs de Brugstraat. Hier bevindt zich mogelijk een verblijfplaats of meerdere verblijfplaatsen.

Gedurende het tweede veldbezoek zijn vanaf 20.40 uur maximaal zes gierzwaluwen hoog boven de woningen waargenomen. Deze gierzwaluwen waren hier aan het foerageren en maakte ook uitstapjes richting de Dommel en Zuid Willemsvaart. Vanaf 20.55 uur vlogen er circa 30 gierzwaluwen hoog boven de Dieze. Mogelijk dat vanwege het benauwde weer de gierzwaluwen hoog in de lucht opzoek waren naar voedsel. De gierzwaluwen gingen steeds verder richting noordoosten. De groep van 30 splitste ook op in kleinere groepen van 5 tot 10 exemplaren welke bleven cirkelen boven de Dieze. Enkele keren zijn circa 3-5 gierzwaluwen hoog boven de woningen waargenomen, maar hadden geen binding met de gebouwen.

Tijdens het derde veldbezoek was het aantal waargenomen gierzwaluwen lager in vergelijking met het eerste en tweede veldbezoek. Meerdere keren (3 tot 4 keer) zijn laagscherende gierzwaluwen (circa 6 tot 8 exemplaren) bij de gebouwen aan de Brugstraat waargenomen. Deze vlogen ook laag over de Dommel, vermoedelijk opzoek naar voedsel. De gierzwaluwen vlogen ook twee keer hoog boven het plangebied maar hadden verder geen binding met de woningen.

Op basis van de bevindingen kan geconcludeerd worden dat het plangebied (de woningen) niet fungeert als verblijfplaats voor de gierzwaluwen. Mogelijk fungeren omliggende gebouwen aan de Brugstraat wel als verblijfplaats voor de gierzwaluwen.

4 Toetsing aan de Wet Natuurbescherming

In dit hoofdstuk is een analyse gemaakt van de te verwachten effecten van de werkzaamheden op het leefgebied van de vleermuizen. De bevindingen zijn hierbij getoetst aan de Wet natuurbescherming.

4.1 Verbodsbepalingen

De soortenbescherming in de Wet natuurbescherming is opgesplitst in drie verschillende regimes. Per beschermingsregime gelden verschillende verbodsartikelen die ten gevolge van de voorgenomen ontwikkeling overtreden kunnen worden. In tabel 4.1 is per beschermingsregime een overzicht weergegeven. De vogelsoorten zijn opgenomen in beschermingsregime 'Vogelrichtlijn'. Vleermuizen zijn Europees beschermd en daarom beschermd onder de 'Habitatrichtlijn'. Nationaal beschermde soorten vallen onder het beschermingsregime 'andere soorten'. In totaal zijn er twee soorten waargenomen waarvan de verblijfplaatsen beschermd is, namelijk de gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis. Deze soorten worden onderstaand getoetst aan de habitatrichtlijn.

Tabel 4.1 Overzicht verbodsbepalingen per beschermingsregime (bron: Soortenbescherming bij ruimtelijke ontwikkeling, Ministerie van Economische Zaken, 2016)

Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn § 3.1 Wnb	Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn § 3.2 Wnb	Beschermingsregime Andere soorten § 3.3 Wnb
Art 3.1 lid 1 Het is verboden in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen.	Art 3.5 lid 1 Het is verboden soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.	Art 3.10 lid 1a Het is verboden soorten opzettelijk te doden of te vangen
Art 3.1 lid 2 Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen	Art 3.5 lid 4 Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen	Art 3.10 lid 1b Het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen
Art 3.1 lid 3 Het is verboden eieren te rapen en deze onder zich te hebben	Art 3.5 lid 3 Het is verboden eieren van dieren in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen	Niet van toepassing
Art 3.1 lid 4 en lid 5 Het is verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort	Art 3.5 lid 2 Het is verboden dieren opzettelijk te verstoren	Niet van toepassing
Niet van toepassing	Art 3.5 lid 5 Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen	Art 3.10 lid 1c Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen

4.2 Habitatrichtlijnen (Artikel 3.5)

Uit het aanvullend onderzoek is gebleken dat met de sloop van de Diezebrug geen massawinterverblijfplaatsen en kraamverblijfplaatsen verloren gaan. Tevens fungeert de Diezebrug niet als essentiële vliegroute voor vleermuizen. De zuidelijke basculekelder fungeert tevens niet als verblijfplaats voor vleermuizen. De noordelijke basculekelder fungeert daar in tegen wel als zomerverblijfplaats door 1 tot maximaal 5 gewone dwergvleermuizen, één ruige dwergvleermuis en mogelijk één watervleermuis. Deze zomerverblijfplaatsen kunnen ook fungeren als milde winterverblijfplaats door mannetjes. Verder fungeert de noordelijke basculekelder als paarverblijfplaats voor de ruige dwergvleermuis. Gezien in de winterperiode van 2022 enkele uitwerpselen zijn waargenomen duidt dit op een mogelijke milde winterverblijfplaats. Met de sloop van de noordelijke basculekelder van de Diezebrug gaan verblijfplaatsen verloren van de gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en watervleermuis.

Verder is uit aanvullend onderzoek gebleken dat met de sloop van de woningen geen kraamverblijfplaatsen verloren gaan. Wel fungeert de betonnen spleet bij woning nr. 4 als zomerverblijfplaats voor de gewone dwergvleermuis. Ook is een baltsterritorium van één gewone dwergvleermuis waargenomen. Met de sloop van de woningen gaat dus een zomerverblijfplaats en een paarverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis verloren.

Met de geplande werkzaamheden is er dus sprake van het overtreden van artikel 3.5, lid 2 en 4 van de Wnb. Het is om deze reden noodzakelijk om een ontheffing aan het vragen in het kader van de Wet natuurbescherming. Indien echter ervoor wordt gekozen om de basculekelders te behouden gaan verblijfplaatsen van vleermuizen niet verloren en worden er geen verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming overtreden. In dit geval dienen ten behoeve van de werkzaamheden bij de Diezebrug wel een ecologisch werkprotocol te worden opgesteld om te voorkomen dat verstoring plaatsvindt en de basculekelders tijdelijk ongeschikt zijn.

4.3 Vogelrichtlijnen (Artikel 3.2)

Jaarrond beschermde nesten

Verblijfplaatsen van vogels, die hun verblijfplaats het hele jaar door gebruiken of elk jaar terugkeren naar hetzelfde nest, zijn permanent beschermd. Deze nesten zijn opgedeeld in categorie 1 t/m 4 van de 'Vaste nesten'. Het vernielen van nesten tijdens het broedseizoen of van nesten met een permanente bescherming leidt tot overtreding van verbodsartikel 3.1, lid 2. Huismussen en gierzwaluwen vallen onder categorie 2. Nesten met een permanent beschermde status (jaarrond beschermd) zijn niet aanwezig ter plaatse van het plangebied (de woningen). Met het uitvoeren van de geplande werkzaamheden worden dus geen verbodsartikelen van de Wet natuurbescherming overtreden.

Overige broedvogels

De bescherming van broedvogels is gericht op de aan- of afwezigheid van broedgevallen. De meeste vogels maken elk broedseizoen een nieuw nest of zijn in staat om een nieuw nest te maken. Omdat deze soorten het nest eenmalig gebruiken, zijn deze nesten alleen beschermd tijdens het gebruik ervan. Dit geldt voor soorten als houtduif, winterkoninkje en kauw.

In het geval werkzaamheden worden uitgevoerd in de periode maart t/m juli kan er wel sprake zijn van overtreding van het genoemde verbodsartikel indien in gebruik zijnde nesten aanwezig zijn van algemene vogelsoorten.

4.4 Algemeen voorkomende amfibieën en grondgebonden zoogdieren

Voor algemeen voorkomende amfibieën en grondgebonden zoogdieren die voor kunnen komen in en rondom het plangebied geldt in de provincie Noord-Brabant een algemene vrijstelling ten aanzien van ruimtelijke ontwikkelingen. De algemene zorgplicht geldt te allen tijde en houdt in dat zorgvuldig en met zo min mogelijk schade de ingreep en werkzaamheden uitgevoerd moeten worden. Indien dergelijke soorten worden waargenomen tijdens de werkzaamheden dienen deze de mogelijkheid te krijgen om te kunnen vluchten buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden.

5 Conclusie en advies vervolgstappen

In dit hoofdstuk is de conclusie en het advies opgenomen. Aangegeven is of sprake is van overtreding van verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming bij de geplande werkzaamheden.

5.1 Vleermuizen

Met de sloop van de noordelijke basculekelder gaan zomerverblijfplaatsen van 1 tot maximaal 5 gewone dwergvleermuizen, één ruige dwergvleermuis en mogelijk één watervleermuis verloren. Deze zomerverblijfplaatsen kunnen ook fungeren als milde winterverblijfplaats door mannetjes. Verder fungeert de noordelijke basculekelder als paarverblijfplaats voor de ruige dwergvleermuis. Daarnaast gaan met de sloop van de woningen een zomerverblijfplaats en een paarverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis verloren. Het verwijderen van zomer- en paarverblijfplaatsen (inclusief milde winterverblijfplaatsen) leidt tot het overtreden van verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming. Er dient een ontheffing op de Wet natuurbescherming te worden aangevraagd. Wat hiervoor benodigd is, staat beschreven in paragraaf 4.5.

5.2 Overige onderzochte soortgroepen

Gedurende de aanvullende onderzoeken zijn de huismus en gierwaluw (vogels met jaarrond beschermde nesten (cat. 1 t/m 4)) niet waargenomen bij de woningen en is er geen verdere indicatie dat het plangebied onderdeel vormt van het leefgebied van deze soorten. Hierdoor is met zekerheid uit te sluiten dat het plangebied fungeert als leefgebied en vaste voortplantings- en rustplaatsen voor bovengenoemde soorten. Voor de huismus en gierwaluw zijn daarom geen vervolgstappen nodig in het kader van de Wet natuurbescherming.

5.3 Zorgplicht

Te allen tijde geldt voor alle soortgroepen (met uitzondering van invasieve exoten) de algemene zorgplicht. Het is van belang dat iedereen bij de uitvoering van de werkzaamheden zich hiervan bewust is. Geadviseerd wordt om activiteiten die nadelig zijn voor in het wild levende dieren en planten, in redelijkheid zo veel mogelijk nalaat of maatregelen te nemen om onnodige schade aan deze soorten te voorkomen. Bij het aantreffen van diersoorten moeten deze de kans worden gegeven om de werkzaamheden te ontvluchten.

Ook dient ten allen tijden rekening gehouden te worden met broedvogels. Iedere in Nederland voorkomende vogel is beschermd op het moment dat deze broedt. Om te voorkomen dat met de werkzaamheden broedgevallen aanwezig zijn, kan het best gestart worden met de werkzaamheden buiten de broedperiode.

5.4 Vervolgstappen

Voor het aanvragen van een ontheffing dient rekening gehouden te worden met het opstellen van een activiteitenplan. In dit plan wordt onder andere beschreven wat het belang is van de werkzaamheden, op welke wijze wordt gewerkt om aanwezige beschermde soorten zo veel mogelijk te ontzien, en welke maatregelen worden getroffen om te waarborgen dat het plangebied ook na de werkzaamheden nog dezelfde functie kan vervullen voor de aanwezige beschermde soorten. Dit plan wordt vervolgens ingediend bij Omgevingsdienst Brabant Noord (ODBN). Dit is de uitvoerende tak van de Provincie Noord-Brabant die de beoordeling en besluitvormingen doen voor ontheffingsaanvragen in het kader van de Wet natuurbescherming.

Voor de planning van de werkzaamheden kan rekening gehouden met twee zaken:

1. Indien de basculekelders niet gehandhaafd blijven worden permanente vleermuisvoorzieningen (zomer- en paarverblijfplaatsen) gerealiseerd in de nieuwe Lage Diezebrug.
2. ODBN heeft 13 weken de tijd om ontheffingsaanvragen te beoordelen. Daarnaast heeft het ODBN eenmalig de mogelijkheid om dit beslistermijn te verlengen met 7 weken.

Nadat het ODBN het besluit heeft gevormd, dient tijdens het werk voldaan te worden aan de voorwaarden, zoals deze beschreven zijn in het activiteitenplan, en zoals ODBN deze heeft opgesteld in hun besluitvorming. Extra maatregelen hierbij zijn bijvoorbeeld:

- Opstellen van een ecologisch werkprotocol
- Ongeschikt maken vleermuisplaatsen voorafgaand aan werkzaamheden
- Werkzaamheden uitvoeren onder ecologische begeleiding.

Bronnen

Bij12. (2017). Gewone dwergvleermuis. <https://www.bij12.nl/assets/BIJ12-2017-004-Kennisdocument-Gewone-dwergvleermuis-1.0.pdf>

Bij12. (2023). Huismus. V2.1. <https://www.bij12.nl/wp-content/uploads/2023/02/Kennisdocument-Huisumus-versie-2.1-februari-2023.pdf>

Bij12. (2017). Gierzwaluw. <https://www.bij12.nl/assets/BIJ12-2017-006-Kennisdocument-Gierzwaluw-1.0.pdf>.

Lage Diezebrug. (2021). Ontwerp bestemmingsplan.

Idverde Advies. (2022). Quicksan soortbescherming Diezebrug, 's-Hertogenbosch. Projectnummer 722220027.